

Täysistunto

Torstai 19.3.2020 klo 17.22—21.01

5. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi EU:n yleisen tietosuojasetuksen johdosta

Hallituksen esitys HE 87/2019 vp
Valiokunnan mietintö StVM 1/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 1/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

20.30 **Anu Vehviläinen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä on kysymys hallituksen esityksestä, jossa kansallista sosiaaliturvaa ja vakuutuslainsäädäntöä laitetaan yhteensopivaksi EU:n yleisen tietosuojasetuksen kanssa. Todettakoon, että EU:n tietosuojasetus on suoraan sovellettavaa oikeutta, joten asetuksen kanssa ristiriitaiset ja päällekkäiset säännökset ehdotetaan kumotaviksi.

Tämä on sen takia ehkä merkityksellistä, että meillä oli jo tämä samantyyppinen hallituksen esitys viime kauden lopulla käsittelyssä, mutta se raukesi maaliskuussa 2019. Totean sen, että keskeisimpänä erona aiemmin annettuun esitykseen verrattuna on, ettei nyt käsiteltävänä oleva esitys sisällä automaattista päätöksentekoa koskevaa sääntelyä. Sitä ei ole nyt tässä, mikä meillä on tällä kertaa käsittelyssä, ja voin todeta sen, että perustuslakivaliokunta silloin viime vaalikauden lopussa antamassaan omassa lausunnossa esitti, että tämä automaattinen päätöksenteko pitää poistaa, ja oli myös muitakin kannanottoja silloiselta perustuslakivaliokunnalta, ja ne on otettu tässä nytten huomioon ja tehty sen mukaisesti.

Haluan tässä tuoda myös esille sen, että on erittäin tärkeää, että me saamme tämän pikaisesti voimaan. Meillä on ollut ristiriitainen tilanne tässä tämän tietosuojasetuksen osalta, mutta sitten valiokunnassa käydyn aika perusteellisen keskustelun jälkeen ja laajan asiantuntijakuulemisen jälkeen ja myös perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen tuli selväksi, että tämä automaattinen päätöksenteko puhuttaa ja siitä meillä ei ole olemassa vieläkään säännöksiä ja sitä selvitetään parasta aikaa nytten oikeusministeriön puolelta. Perustuslakivaliokunta erityisesti esitti, että tästä täytyy saada täsmennetyt pykälät, ja nyt tällä hetkellä todellakin tällaista selvitys- ja valmistelutyötä kaiken kaikkiaan tehdään. Se ei ole yksinkertaista, siitä on saatu jo oikeusministeriöltä esiselvitys, ja tämä tulee tulevana kuukausina menemään toivottavasti eteenpäin, tätä mieltä olivat myös lukuisat asiantuntijat valiokunnassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2020 vp

Tästä syystä, että tämä on niin tärkeä asia, en ota esille pelkästään sosiaaliturva- tai vakuutuslainsäädäntöä vaan myös sen, että meillä ovat olleet jo tässä alkuvuodesta esimerkiksi verottajan automaatiopäätökset esillä, ja on todettu, että emme voi tietenkään yhtäkkiä keskeyttää meidän verotustamme, me olemme vähän sillä tavalla niin kuin poikkeuksellisessa tilanteessa, mutta tähän täytyy tulla korjausta. Tämä on hankala tehdä, mutta me valiokuntana itse asiassa koko eduskunnalle ehdotamme tässä näin, että me hyväksyisimme seuraavan sisältöisen lausuman:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistele automaattisen päätöksenteon vaatimat yleislainsäädännön muutokset viivytyksettä, jotta hallinnonalakohtaiset automaattista päätöksentekoa koskevat säädösmuutokset voidaan tehdä perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla.”

Totean, että tämä valiokunnan mietintö on yksimielinen.

20.34 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Todellakin, niin kuin tuossa edustaja Vehviläinen kuvasi, niin tämä EU-asetus sinällensä tulee saattaa meidän lainsäädäntöön, mutta tämä asia, mikä nousi esille, eli tämä automaattinen päätöksenteko, on se, mikä nyt puhututtaa. Tämä valiokunnan lausuma on taitavasti ja hyvin muotoiltu ja sellainen, jonka edistämiseksi hallituksen tulee sitten viedä sitä eteenpäin.

Sinällensä se automaattinen päätöksenteko, se automaatio, ei minusta siinä ole se asia, mihin pitäisi takertua, vaan ennen kaikkea se, minkätyyppisiä algoritmeja sinne taakse kirjoitetaan, mikä on ikään kuin se ohjaava kehikko, jolla nämä päätökset tehdään. Siellähän ne virheet tapahtuvat, jos ovat tapahtuakseen. Asia ei ole sinällensä se, että pystymme esimerkiksi jotakin vaikkapa suurta massaa tietoa käsittelemään sillä tavalla, että se nopeutuu ja myöskin sitten voidaan välttää virheitä jopa sitä kautta, että päätöksenteko tapahtuu tietyn säännön mukaisesti, vaan ne suurimmat virheet voivat sitten tapahtua siinä vaiheessa, kun kirjoitetaan tätä algoritmia. Tänä päivänä, jos ajatellaan vaikkapa nyt viime päivinä maailmalla heiluneita pörssikursseja, niin siellähän esimerkiksi on juuri tätä ongelmallisuutta taustalla, että siellä voi olla tällaisia väärin kirjoitettuja algoritmeja, jotka saavat sitten itsessään aikaiseksi ylimitoitettuja pörssinousuja tai -laskuja yleensäkin.

Kiitoksia, edustaja Vehviläinen tämän erittäin hyvin selvitti, ja toivotaan, että tämä automaattinen päätöksenteko sinällensä etenee sitten ja siihen liittyvät pykälät saadaan tänne eduskuntaan aikanaan myös käsiteltäviksi.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 87/2019 vp sisältyvien 1.—6. ja 8.—41. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 87/2019 vp sisältyvän 7. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.